

Remissvar; SOU 2015:15

Attraktiv, innovativ och hållbar

– strategi för en konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsnäring

Som utgångspunkt är Svensk Dagligvaruhandel och dess medlemmar positiva till initiativet till en Konkurrenskraftsutredning. Vi tycker dessutom att utredningen är bra och att den lägger en bra grund för det fortsatta arbetet, inte minst i det fortsatta arbetet för en nationell livsmedelsstrategi.

Utredningen är, av naturliga skäl, relativt fokuserad på primärproduktion. Man bortser då från att de råvaror som produceras, måste passera ett förädlingsled. I detta led finns t ex marknadskunnande som utredningen föreslår ska utvecklas inom primärproduktionen. Detta remissyttrande tar dock i första hand fasta på de delar som har påverkan på vår del av livsmedelskedjan, dvs. dagligvaruhandeln.

Generellt

Utredningen är inte tillräckligt tydlig när man skriver branschen, näringen eller näringslivet. Neringen brukar avse primärproduktionen, medan näringslivet är efterföljande led. Det blir därmed otydligt när man å ena sidan avser att stödja primärproducenterna samtidigt som man säger att vissa saker bör branschen ta hand om.

Regler och villkor

Utredningen anser att *"grunden för samhällets styrning bör vara den gemensamma lagstiftningen i EU. Nationella regler och krav som går utöver detta bör vara väl motiverade, vila på vetenskaplig grund och noga prövas bl a vad gäller deras effekter på konkurrenskraften."*

Svensk Dagligvaruhandels medlemmar håller med om detta och tycker det är bekymmersamt att olika tolkningar av EU-direktiv gör det svårt för svenska produkter att hävda sig i konkurrensen. Dessutom tillkommer att efterlevnaden av den gemensamt överenskomna EU-lagstiftningen varierar mellan länderna, och att det på sina håll finns en betydande förbättringspotential. Därför ställer vi oss bakom bland annat förslaget att *"regeringen driver på för skärpt EU-lagstiftning och verkar för en likvärdig tillämpning av djurskyddslagstiftningen på EU-nivå."*

Stockholm, 18 juni 2015

Från: Svensk Dagligvaruhandel

Till: n.registrator@regeringskansliet.se

Däremot är vi mer tveksamma till förslaget *"översyn av djurskyddslagstiftningen görs med utgångspunkt i en balans mellan ett gott djurskydd och konkurrenskraft"*. En sänkning av de svenska djurskyddet skulle också innebära att det skulle bli allt svårare att kommunicera svenska mervärden. Det gäller att värna om dessa mervärden så att vi även fortsatt kan kommunicera och kunna ta betalt för dessa. Att en produkt "bara är svensk" räcker inte i längden. Det är alltså med stor försiktighet man bör ändra på dagens regler. Vi förordar hellre att lägga mer resurser på att påverka EUs övriga medlemsländer att implementera och följa de förordningar och direktiv som finns på likvärdiga villkor.

Samverkan i livsmedelskedjan

Primärproduktionen producerar i huvudsak råvaror till livsmedel. Dessa förädlas sedan mer eller mindre i livsmedelsindustrin. En åtgärd, som föreslås, är att stärka marknadskunskandet hos primärproduktionen, denna kunskap finns hos livsmedelsindustrin och handeln. En ökad och fördjupad samverkan krävs mellan alla led. Kontraktsproduktion omnämns flyktigt, men detta är med stor sannolikhet något som kan utvecklas ytterligare. Findus ärtor, Kronfågel kyckling och ekologiska ägg är några bra exempel.

I utredningen nämns inte att en anledning till att industrin inte köper råvaror från svenska producenter ibland kan vara att primärproduktionen inte kan leverera de volymer, till den kvalitet och vid den tid som industrin efterfrågar. Detta finns däremot tillgängligt från de stora livsmedelsexporterande länderna Danmark och Holland. För detta krävs en bättre organisation från primärproduktionens sida.

Svensk Dagligvaruhandel håller med om att det är viktigt med en attitydförändring (sid 39) vad det gäller samhällets och politikens syn på primärproduktionen. Offentlig sektor är där viktig eftersom den är politiskt påverkbar. För att åstadkomma denna nödvändiga attitydförändring krävs det inte bara att ett led (primärproduktionen) stärks, utan att involvera även förädling och handel.

Konsumentperspektiv

Konsumenterna efterfrågar allt mer svensk mat och idag uppger tre av fyra att de hellre köper svenskt. Handeln har, tillsammans med LRF och Li, nyligen tagit initiativ till en frivillig, bredare ursprungsmärkning, vilket bör stärka efterfrågan ytterligare. Utredningen lyfter upp detta som ett värdefullt initiativ. Handeln kommer att sprida denna märkning via sina egna märkesvaror som till stor del redan idag är svenska. Att satsa på en sådan ursprungsmärkning bygger dock på att tillgången blir mer säker. Idag är det svårt att möta efterfrågan på svenskt i allmänhet och svenskt ekologiskt i synnerhet. Utredningen förespråkar naturligtvis en tillväxt, men mer ur ett produktions- än konsumentperspektiv. Vi anser att konsumentperspektivet är det enda långsiktiga sättet att få en hållbar tillväxt, varför ett nära samarbete krävs mellan primärproduktion, livsmedelsindustri och handel.

Nationell Livsmedelsstrategi

Konkurrenskraftsutredningen ska tjäna som inspel till den kommande Livsmedelsstrategin. Svensk Dagligvaruhandel har varit delaktig i de möten som ägt rum så långt och vill gärna ta en aktiv roll i det fortsatta arbetet. De punkter som vi anser är viktiga att få med är;

Säkra tillgången på svenska råvaror i allmänhet och ekologiska i synnerhet

- Politiska initiativ för att stärka branschens konkurrenskraft (lika implementering och tolkning av EU-lagstiftning)
- Ekoförordningen, inte ett steg i riktning mot att öka tillgången, tvärtom
- Frivillig ursprungsmärkning kan hjälpa till att lyfta svenska mervärden

Mat är hälsa – folkhälsoperspektivet måste in i livsmedelsstrategin

I det som presenterats hittills verkar det inte vara fastlagt att folkhälsan kopplad till vad vi äter är en del av Livsmedelsstrategin. Konkurrenskraftsutredningen som fokuserar på tillväxt och lönsamhet inkluderar inte heller detta perspektiv. Dagligvaruhandeln tycker det vore olyckligt och otidsenligt att inte betrakta livsmedelsbranschen mer holistiskt där folkhälsa är en viktig del. Våra förslag är därför;

- Ohälsa kopplat till kost växer och har blivit en klassfråga. Därför bör det i livsmedelsstrategin skrivas in att Sverige ska ta fram en nationell nutritionsplan.
- Ge myndigheterna förutsättningar att arbeta med kostråd och nyckelhålet som är bra verktyg för att driva hälsosamma livsmedel

- Antibiotikafrågan en överhängande hälsofråga där det redan idag används mer antibiotika till friska djur än sjuka människor. (Olika tolkning av EU-direktiv bidrar dessutom till en orättvis konkurrens för köttproduktion med låg antibiotikaanvändning.)

Regelförenklingar behövs för en konkurrenskraftig bransch

Dagligvaruhandeln organiseras under ett antal varumärken, där den dagliga verksamheten drivs som egna företag eller enskilda butiker spridda över hela landet. Förutsättningarna för en lönsam verksamhet skiljer sig mycket mellan olika delar av landet och om vi vill värna om en levande landsbygd är det viktigt att förutsättningarna finns för enskilda butiker att navigera bland regler och förordningar. Exempel på två områden där vi ser behov av regelöversyn;

- Nationella styrsystem för livsmedelskontrollerna och ökad samordning på regional nivå.
- Tydligare regelverk och vägledning kring gästarbetare (bär, grönsaker)

Livsmedelsindustrin och handelsledet

Konkurrenskraftsutredningen föreslår vidare att Konkurrensverket får i uppdrag att löpande analysera marknadskoncentration i livsmedelskedjan. Dagligvaruhandeln är mån om att vi ska ha en väl fungerande marknad som leder till att människor i Sverige får bra och hållbar mat till konkurrenskraftiga priser. När det gäller konkurrensen inom dagligvaruhandeln är vår bild att denna präglas av en skarp konkurrens. När det gäller hur marknaden fungerar vad gäller affärspraxis och uppförandekoder i relationen med leverantörer får den svenska och nordiska marknaden anses fungera väl, särskilt i ett större EU-perspektiv. Att så är fallet bekräftades i den Konkurrensutredning som gjordes 2011. Det bekräftades på nytt i den europeiska utredning som gjordes av EuroCommerce 2014. Svensk Dagligvaruhandeln har också sedan 2012 ingått en frivillig överenskommelse med Dagligvaruleverantörernas Förbund som bygger på principer för god affärssed, vilka i sin tur baseras på den frivilliga uppförandekoden av bl a EuroCommerce (Supply Chain Initiative). Att nu lägga ner ytterligare tid och kraft på att löpande analysera leverantörs- och handelsledet anser vi inte är rätt prioritering. Vi har erfarenhet att utredningsresurserna är begränsade och det finns andra för branschen viktigare frågor där utredningar kan ge klarhet vad gäller uttolkning och implementering i Sverige av EU-lagstiftning (exempelvis införlivandet av EU-direktivet för plastbärkassar)

Stockholm, 18 juni 2015

Från: Svensk Dagligvaruhandel

Till: n.registrator@regeringskansliet.se

Övrigt

Primärproduktionen behöver utveckla en strategi för hur man ska kunna ta vara på 100 % av det man producerar. Det handlar om gammal hederlig hushållning, eller med modernt språkbruk kanske man skulle säga en diversifierad produktion. Detta innebär även en bättre hantering av de risker som finns inom all väderberoende biologisk produktion.

Under lång tid har specialiseringen varit ledstjärnan, men det är inte realistiskt att tro att 100 % av en biologisk produktion alltid ska bli högkvalitativ vara, eller ens säljbar. Det som kasseras kan förädlas vidare till grönsakskonserver, juice, foderråvara eller energi råvara.

En investering i att öka jordarnas halt av organiskt material, via vallar i växtföljderna, behöver mötas av att biogasanläggningar kan hantera och förädla vall skördarna till energi. På det sättet blir även energiråvara en avsalu gröda.

Avslutningsvis

Svensk Dagligvaruhandels medlemmar är positiva till såväl Konkurrenskraftsutredningen som initiativet att fastlägga en Livsmedelsstrategi för Sverige. Handeln är öppna för ett närmare samarbete med myndigheter i detta arbete. Ett sådant initiativ har redan tagits med löpande möten med Livsmedelsverket. Initiativ har också tagits för att ytterligare vara en aktiv part i arbetet med en ny Livsmedelsstrategi.